

دانشکده روانشناسی
رشته مشاوره خانواده
پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی رابطه ی ویژگی های شخصیتی و عملکرد خانواده با توجه به ابعاد دینداری

استاد راهنما
حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدرضا احمدی

استاد مشاور
حجت الاسلام و المسلمین حسین رضائیان بیلندی

دانش پژوه
اکبر طالبی زاده

آذرماه ۱۴۰۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسمہ تعالیٰ

صورت جلسہ دفاع پیمان نامہ

وزارت تعلیم، حکومت پنجاب
موسسہ آموزش عالی اخلاق و تربیت

باکامیدات خداوند متعال و بااستعانت از حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه)

جلسہ دفاع از پیمان نامہ کارشناسی ارشد جناب آقای اکبر طالبی زاوہ رشتہ: مشاورہ (مشاورہ خانوادہ)

تحت عنوان: بررسی رابطہ سی و یزیدی با شیخی و عکس و خانوادہ با توجہ بہ ابعاد دینداری

باجضور استاد راهنما، استاد مشاور و هیأت داوران در موسسہ آموزش عالی اخلاق و تربیت در تاریخ ۱۹/۰۹/۱۴۰۱ برگزار گردید و پیمان نامہ ایشان با کتب نمردہ بہ عدد: ۱۷/۵ بہ حروف: حرفہ و نیم با درجہ خوب پذیرفتہ شد.

نام و نام خانوادگی	مرتبه علمی	امضاء
مدیر گروه: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدرضا احمدی	دانشیار	
استاد راهنما: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر محمدرضا احمدی	دانشیار	
استاد داور: حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر عبدالاحد اسلامی	استاد داور	
استاد مشاور: حجت الاسلام جناب آقای حسین رضائیان بیلندی		
نمایندہ تحصیلات تکمیلی: جناب آقای سید مہدی موسوی		

معاون آموزشی موسسہ

مادی استاد حسینی

دانشکده روانشناسی
رشته مشاوره خانواده
پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی رابطه ی ویژگی های شخصیتی و عملکرد خانواده با توجه به ابعاد دینداری

استاد راهنما
حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدرضا احمدی

استاد مشاور
حجت الاسلام و المسلمین حسین رضائیان بیلندی

دانش پژوه
اکبر طالبی زاده

آذرماه ۱۴۰۳

تعهدنامه اصالت پایان نامه

اینجانب **اکبر طالبی زاده** فرزند **احمد** متولد **۱۳۵۲** به شماره شناسنامه **۱۵۰۵** صادره از **شهرری** به شماره دانش پژوهی **۹۸۱۱۵۰۱۰** رشته **مشاوره خانواده** متعهد می شوم که مطالب مندرج در این پایان نامه حاصل کار پژوهشی اینجانب است و دستاوردهای پژوهشی دیگران که در این زمینه از آنها استفاده شده است مطابق مقررات ارجاع و در فهرست منابع و مآخذ ذکر گردیده است.

این پایان نامه قبلاً برای احراز هیچ مدرک همسطح یا بالاتر ارائه نشده است. در صورت اثبات تخلف (در هر زمان) مدرک تحصیلی صادرشده توسط مؤسسه از اعتبار ساقط خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش پژوه

امضاء

حقوق مادی و معنوی پایان نامه

چاپ و انتشار پایان نامه های تحصیلی دانش پژوهان مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت بیانگر بخشی از فعالیت های علمی پژوهشی مؤسسه است.

اینجانب **اکبر طالبی زاده** دانش پژوه رشته **مشاوره خانواده** مقطع کارشناسی ارشد، متعهد می گردم موارد ذیل را در خصوص حقوق مادی و معنوی پایان نامه ام با موضوع:

بررسی رابطه ی ویژگی های شخصیتی و عملکرد خانواده با توجه به ابعاد دینداری

رعایت نمایم و در صورت تخلف از موارد ذیل، کلیه تبعات حقوقی آن بر عهده اینجانب خواهد بود:

۱. در صورت اقدام به چاپ پایان نامه، مراتب را قبلاً به صورت کتبی به معاونت پژوهش مؤسسه اطلاع دهم و در صورت تمایل مؤسسه به چاپ پایان نامه به صورت کتاب، اولویت با مؤسسه خواهد بود.

۲. در صورت موافقت معاونت پژوهش با چاپ پایان نامه به صورت کتاب توسط دانش پژوه، در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل چاپ گردد:

«کتاب حاضر حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد در رشته مشاوره خانواده است که در سال ۱۴۰۲ در مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت به راهنمایی حجت الاسلام دکتر محمدرضا احمدی از آن دفاع شده است».

۳. به منظور غنی سازی منابع و مآخذ کتابخانه مؤسسه، یک نسخه از آن به کتابخانه و یک نسخه نیز جهت بهره برداری به معاونت پژوهش اهدا خواهد شد.

نام و نام خانوادگی دانش پژوه

امضاء

تقدیم به:

کسانی که مرا پروراندند و پا به پایم آمدند

کسانی که خود را به من بخشیدند و تنهایی را از من گرفتند

کسانی که همواره حامی من بودند و به خود سخت گرفتند تا من پیشرفت کنم.

سپاسگزاری:

خداوند منان را شاکرم که توفیق کسب علم را روزیم نمود.

برخود واجب می دانم تا از زحمات اساتیدی که در به اتمام رساندن این تحقیق مرا یاری نمودند

حجت الاسلام و المسلمین دکتر محمدرضا احمدی استاد راهنما، حجت الاسلام و المسلمین حسین رضائیان بیلندی استاد راهنما که با راهنمایی ها و پیشنهادات خود راه گشای من در این تحقیق بودند صمیمانه تقدیر و تشکر می نمایم.

همچنین از حجت الاسلام و المسلمین دکتر عبدالاحد اسلامی که زحمت داوری این پایان نامه را به عهده داشتند تشکر می نمایم.

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی رابطه‌ی ویژگی‌های شخصیتی و عملکرد خانواده با توجه به ابعاد دینداری بود. طرح پژوهش توصیفی و از نوع معادلات ساختاری می‌باشد. جامعه‌ی آماری این پژوهش طلاب و دانشجویان متاهل شهر قم بودند که تعداد ۳۹۵ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه‌ی شخصیت پنج عاملی نئو (۱۹۹۲)، پرسشنامه‌ی کارکرد خانواده مک مستر (۱۹۸۴) و پرسشنامه‌ی سنجش دینداری گلاک و استارک (۱۹۶۵) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند گانه به روش گام به گام انجام شد. یافته‌ها نشان داد ویژگی‌های شخصیتی و ابعاد دینداری با عملکرد خانواده رابطه معناداری دارند. همچنین مشخص شد به جز انعطاف‌پذیری که توان پیش‌بینی عملکرد خانواده را ندارد ۴ ویژگی دیگر شخصیت توانایی پیش‌بینی عملکرد خانواده را دارند. از بین مولفه‌های ابعاد دینداری دو مولفه عاطفی و پیامدی توانایی پیش‌بینی عملکرد خانواده را نداشته و دو مولفه مناسکی و اعتقادی توانایی پیش‌بینی عملکرد خانواده را داشتند. ابعاد دینداری در رابطه بین دو ویژگی شخصیتی برونگرایی و مسئولیت‌پذیری (باوجدان بودن) و عملکرد خانواده، نقش تعدیل‌کنندگی معناداری دارد و در رابطه‌ی ویژگی روان‌رنجوری نقش تعدیل‌کنندگی وجود داشت ولی چون مقدار آن نزدیک صفر بود قابل اعتنا نبود و دو ویژگی دیگر شخصیتی گشودگی به تجربه و توافق‌پذیری (سازگاری) با عملکرد خانواده نقش تعدیل‌گری آن تأیید نگردید.

واژگان کلیدی: ویژگی‌های شخصیتی، عملکرد خانواده، ابعاد دینداری

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات پژوهش.....	۱
۱-۱ مقدمه:.....	۲
۲-۱ بیان مسئله.....	۳
۳-۱ اهمیت و ضرورت پژوهش.....	۶
۴-۱ اهداف پژوهش.....	۷
۵-۱ پرسش های پژوهش.....	۷
۱-۵-۱ پرسش اصلی پژوهش:.....	۷
۲-۵-۱ پرسش های فرعی پژوهش:.....	۷
۶-۱ تعاریف واژه ها و اصطلاحات.....	۷
۱-۶-۱ تعاریف نظری.....	۷
۱-۶-۲ تعاریف عملیاتی.....	۸
فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش.....	۱۱
۱-۲ مبانی نظری کارکرد خانواده.....	۱۲
۱-۱-۲ تعریف خانواده.....	۱۲
۲-۱-۲ انواع خانواده.....	۱۴
۳-۱-۲ اهمیت خانواده.....	۱۸
۴-۱-۲ نظام خانواده.....	۱۹
۵-۱-۲ نظریه های خانواده.....	۲۱
۱-۵-۱-۲ دیدگاه روان پویایی:.....	۲۱
۲-۵-۱-۲ دیدگاه بوئن:.....	۲۲
۳-۵-۱-۲ دیدگاه ساختاری:.....	۲۳
۴-۵-۱-۲ دیدگاه راهبردی:.....	۲۴
۵-۵-۱-۲ دیدگاه شناختی رفتاری:.....	۲۵
۶-۵-۱-۲ دیدگاه سیستمی میلان:.....	۲۶
۷-۵-۱-۲ دیدگاه تجربی سمبلیک:.....	۲۷
۸-۵-۱-۲ دیدگاه ارتباطی ستیر:.....	۲۸
۶-۱-۲ کارکردهای خانواده.....	۲۹

۳۲	۷-۱-۲ ابعاد کارکردی خانواده.....
۳۲	۱-۷-۱-۲ الگوی چند مختصاتی:.....
۳۳	۲-۷-۱-۲ الگوهای سیستم‌های بیورز.....
۳۳	۳-۷-۱-۲ الگوی مک مستر.....
۴۰	۸-۱-۲ خانواده کارآمد.....
۴۲	۹-۱-۲ کارآمدی خانواده در اسلام.....
۴۲	۱-۹-۱-۲ شاخص‌های کارآمدی خانواده.....
۴۳	۱-۱-۹-۱-۲ شاخص بینشی.....
۴۶	۲-۱-۹-۱-۲ شاخص اخلاقی.....
۴۹	۳-۱-۹-۱-۲ شاخص حقوقی.....
۵۴	۲-۲ مبانی نظری ویژگی‌های شخصیت.....
۵۵	۱-۲-۲ عوامل بوجود آورنده شخصیت.....
۵۷	۲-۲-۲ نظریه‌های شخصیت.....
۵۷	۱-۲-۲-۱ ۲-۲-۲ نظریه روان‌پویشی فروید.....
۵۸	۲-۲-۲-۲ دیدگاه آدلر.....
۵۹	۳-۲-۲-۲ دیدگاه یونگ.....
۶۰	۴-۲-۲-۲ دیدگاه اریکسون.....
۶۰	۵-۲-۲-۲ دیدگاه اسکینر.....
۶۱	۶-۲-۲-۲ دیدگاه آلپورت:.....
۶۲	۷-۲-۲-۲ دیدگاه جرج کلی.....
۶۲	۸-۲-۲-۲ دیدگاه کتل.....
۶۳	۹-۲-۲-۲ دیدگاه آیزنک.....
۶۳	۳-۲-۲ مدل پنج عاملی شخصیت.....
۶۸	۳-۲ ابعاد دینداری.....
۶۸	۱-۳-۲ بررسی مفهوم دین.....
۶۹	۲-۳-۲ تعریف دین:.....
۷۰	۴-۲ تعریف دینداری:.....
۷۰	۱-۴-۲ دین از دیدگاه روان‌شناسان.....

- ۷۱..... ۲-۴-۱-۱ دین از دیدگاه ویلیام جیمز.....
- ۷۲..... ۲-۴-۱-۲ دین از دیدگاه زیگموند فروید.....
- ۷۳..... ۲-۴-۱-۳ دین از دیدگاه کارل گوستاو یونگ.....
- ۷۴..... ۲-۴-۱-۴ دین از دیدگاه اریک اریکسون.....
- ۷۴..... ۲-۴-۱-۵ دین در دیدگاه گوردن آلپورت.....
- ۷۵..... ۲-۴-۲ دین پدیده‌ای چند بعدی.....
- ۷۵..... ۲-۴-۱-۲ الگوی دینداری ام. آر. پی. آی.....
- ۷۷..... ۲-۴-۲ الگوی دینداری وربیت (۱۹۷۰).....
- ۷۷..... ۲-۴-۳ الگوی گلاک و استارک.....
- ۸۰..... ۲-۴-۳ فواید دینداری.....
- ۸۱..... ۲-۴-۴ نقش کنترلی دین.....
- ۸۲..... ۲-۴-۱ کنترل درونی دین.....
- ۸۳..... ۲-۴-۲ کنترل بیرونی دین.....
- ۸۴..... ۲-۵ پیشینه پژوهش.....
- ۸۴..... ۲-۵-۱ پژوهش‌های خارجی.....
- ۸۶..... ۲-۵-۲ پژوهش‌های داخلی.....
- ۹۱..... فصل سوم: روش پژوهش.....**
- ۹۲..... ۳-۱ طرح تحقیق.....
- ۹۲..... ۳-۲ جامعه آماری.....
- ۹۳..... ۳-۳ شیوه نمونه‌گیری و حجم نمونه.....
- ۹۳..... ۳-۴ ابزار اندازه‌گیری و روش‌های گردآوری داده‌ها:.....
- ۹۳..... ۳-۴-۱ پرسشنامه شخصیت NEO.....
- ۹۵..... ۳-۴-۲ پرسشنامه سنجش دینداری گلاک و استارک.....
- ۹۶..... ۳-۴-۳ پرسشنامه عملکرد خانواده (FAD).....
- ۹۷..... ۳-۵ روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها.....
- ۹۹..... فصل چهارم: یافته‌های پژوهش و تجزیه و تحلیل داده‌ها.....**
- ۱۰۰..... ۴-۱ یافته‌های توصیفی پژوهش.....
- ۱۰۰..... ۴-۱-۱ ویژگیهای جمعیتشناختی.....

- ۴-۱-۲ ویژگی های شخصیتی ۱۰۲
- ۴-۱-۳ عملکرد خانواده ۱۰۲
- ۴-۱-۴ ابعاد دینداری ۱۰۲
- ۴-۲ تجزیه و تحلیل داده ها، براساس سوال ها ۱۰۳
- ۴-۲-۱ سوال اصلی: آیا ابعاد دینداری به طور معناداری رابطه ویژگی های شخصیتی با عملکرد خانواده را تعدیل می کند؟ ۱۰۳
- ۴-۲-۲ سوال فرعی اول: آیا بین ویژگی های شخصیتی با عملکرد خانواده رابطه معناداری وجود دارد؟ ۱۰۵
- ۴-۲-۳ سوال فرعی دوم: آیا بین ابعاد دینداری با عملکرد خانواده رابطه معنادار وجود دارد؟ ۱۰۶
- ۴-۲-۴ سوال فرعی سوم: آیا ویژگی های شخصیتی می تواند عملکرد خانواده را پیش بینی کند؟ ۱۰۷
- ۴-۲-۵ سوال فرعی چهارم: آیا ابعاد دینداری می تواند عملکرد خانواده را پیش بینی کند؟ ۱۱۰
- فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری ۱۱۳**
- ۵-۱ بحث و بررسی فرضیه های تحقیق ۱۱۴
- ۵-۱-۱ سوال اصلی ۱۱۴
- ۵-۱-۲ سوال فرعی اول ۱۱۷
- ۵-۱-۳ سوال فرعی دوم ۱۲۰
- ۵-۱-۴ سوال فرعی سوم ۱۲۲
- ۵-۱-۵ سوال فرعی چهارم ۱۲۵
- ۵-۲ محدودیت های پژوهش ۱۲۷
- ۵-۳ پیشنهادات ۱۲۷
- منابع: ۱۲۹**
- پیوست ها ۱۳۹**

فهرست جداول

جدول ۴-۱	ویژگیهای توصیفی سن شرکتکنندگان.....	۱۰۰
جدول ۴-۲	ویژگیهای توصیفی سطح تحصیلات شرکتکنندگان.....	۱۰۱
جدول ۴-۳	ویژگیهای توصیفی تحصیلات حوزوی شرکتکنندگان.....	۱۰۱
جدول ۴-۴	ویژگیهای توصیفی نمره کل ویژگی‌های شخصیتی و پنج عامل آن.....	۱۰۲
جدول ۴-۵	ویژگیهای توصیفی نمرات عملکرد خانواده.....	۱۰۲
جدول ۴-۶	ویژگیهای توصیفی نمرات ابعاد دینداری.....	۱۰۳
جدول ۴-۷	رگرسیون گام به گام برای پیش بینی عملکرد خانواده از روی متغیر ویژگیهای شخصیتی و نقش تعدیل کنندگی ابعاد دینداری.....	۱۰۴
جدول ۴-۸	ماتریس همبستگی میان ویژگی‌های شخصیتی و عملکرد خانواده.....	۱۰۶
جدول ۴-۹	ماتریس همبستگی میان نمره کل و زیرمقیاسهای عملکرد خانواده با ابعاد دینداری.....	۱۰۷
جدول ۴-۱۰	تحلیل رگرسیون گام به گام و ضریب تعیین به منظور پیشبینی عملکرد خانواده از روی ویژگی‌های شخصیتی.....	۱۰۸
جدول ۴-۱۱	ضریب رگرسیون مربوط به پیشبینی عملکرد خانواده از روی ویژگی‌های شخصیتی.....	۱۰۹
جدول ۴-۱۲	تحلیل رگرسیون گام به گام و ضریب تعیین به منظور پیشبینی عملکرد خانواده از روی ابعاد دینداری.....	۱۱۰
جدول ۴-۱۳	ضرایب رگرسیون مربوط به پیشبینی عملکرد خانواده از روی مؤلفه‌های پایبندی مذهبی.....	۱۱۱